

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО І КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

DOI: 10.34015/2523-4552.2026.2.18
УДК 343.352

Горох О. П.,
доктор юридичних наук, доцент, адвокат,
доцент кафедри кримінального та
кримінального процесуального права
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9050-4581>

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА АКТИВНИЙ КОРУПЦІЙНИЙ ПІДКУП У ЗВ'ЯЗКУ З ДІЙОВИМ КАЯТТЯМ

У статті на підставі аналізу законодавства, положень доктрини та судової практики висвітлено проблеми звільнення від кримінальної відповідальності за активний корупційний підкуп у зв'язку з дійовим каяттям (ч. 5 ст. 354 КК України).

З'ясовано, що встановлення вітчизняним законодавцем можливості звільнення особи від кримінальної відповідальності за активний корупційний підкуп у зв'язку з її дійовим каяттям відповідає міжнародній практиці протидії корупції. Досліджено умову та складові підстави звільнення від кримінальної відповідальності за ч. 5 ст. 354 КК. Акцентовано увагу на неприйнятності формального підходу судів при встановленні складу аналізованого виду звільнення від кримінальної відповідальності.

Доведено, що суди мають ретельно досліджувати чи дійсно особа без примусу добровільно звернулася з повідомленням про те, що сталося, до відповідного органу. Проаналізовані ситуації, за яких добровільність такого повідомлення особи виключається. Наголошено на важливості дослідження судами питання про час добровільного повідомлення особи про активний корупційний підкуп. Наведено прикладні ситуації, коли обізнаність відповідних органів про активний корупційний підкуп з інших джерел унеможливорює застосування ч. 5 ст. 354 КК. Проаналізовано, які дії особи засвідчують її добровільне, активне та ініціативне сприяння розкриттю злочину, вчиненого особою, яка одержала неправомірну вигоду.

В аспекті аналізованої проблеми наведені ознаки, що можуть свідчити про провокацію підкупу. Обґрунтовано, що у разі вчинення заявником під контролем службових осіб провокації підкупу, констатація добровільності його

звернення до відповідних органів та активне ним сприяння розкриттю злочину, вчиненого особою, яка одержала неправомірну вигоду, виключається.

Запропоновано шляхи вирішення виявлених правозастосовних проблем застосування звільнення від кримінальної відповідальності за активний корупційний підкуп у зв'язку з дійовим каяттям.

Ключові слова: активний корупційний підкуп; звільнення від кримінальної відповідальності; звільнення від кримінальної відповідальності за хабар; звільнення від кримінальної відповідальності за активний корупційний підкуп у зв'язку з дійовим каяттям; провокація підкупу.

Постановка проблеми. Корупційний підкуп (пропозиція, обіцянка чи надання неправомірної вигоди певним особам) є корупційним правопорушенням, якому держава рішуче протидіє передусім кримінально-правовими засобами. Як відомо, законом № 1698-VII від 14 жовтня 2014 р. [1] (що набрав чинності 25 січня 2015 р.) до Кримінального кодексу України (далі – КК) внесені зміни, що, зокрема, унеможливають застосування абсолютної більшості загальних видів звільнення від кримінальної відповідальності (статті 45-48 КК) до осіб, які вчинили такі кримінальні правопорушення. В силу положень статей 471-472 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) застосування звільнення від кримінальної відповідальності не передбачено також і на підставі угоди про примирення або про визнання вини.

Сьогодні до осіб, які вчинили корупційний підкуп (частини 1, 2 статей 354, 368³, 368⁴, стаття 369, частина 1 статті 369² КК) може бути застосовано лише один загальний вид звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності (статті 49, 106 КК) та один спеціальний вид звільнення від кримінальної відповідальності (ч. 5 ст. 354 КК). Аналіз судової практики засвідчує, що зазначені види звіль-

нення від кримінальної відповідальності активно застосовуються судами. При цьому суди стикаються більше з проблемами застосування саме спеціального виду звільнення від кримінальної відповідальності за корупційний підкуп. Видається, що певною мірою це пов'язано зокрема із недостатньою науковою увагою до аналізованого виду звільнення від кримінальної відповідальності у вітчизняній теорії кримінального права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми кримінальної відповідальності за корупційний підкуп досліджено у комплексних працях таких українських вчених, як П. П. Андрушко, О. Ф. Бантишев, О. Г. Білоконь, О. Ю. Бусол, В. М. Киричко, О. В. Коротюк, Н. О. Кочерова, Д. І. Крупко, М. І. Мельник, Д. Т. Михайленко, А. В. Савченко, О. Я. Светлов, Є. Л. Стрельцов, Д. А. Третьяков, М. І. Хавронюк, Ю. О. Чернега. Попри наукову цінність досліджень зазначених вчених водночас правозастосовні проблеми звільнення від кримінальної відповідальності, що встановлений законодавцем у ч. 5 ст. 354 КК, на нашу думку, в них досліджено не достатньо. У зв'язку з цим потребує подальшого наукового дослідження правозастосовні проблеми умови та підстави звільнення від кримінальної відповідальності за активний корупційний підкуп.

Постановка завдання. Мета наукової статті полягає у виявленні правозастосовних проблем звільнення від кримінальної відповідальності за активний корупційний підкуп у зв'язку з дійовим каяттям та визначення шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. У кримінальному праві України підкуп визначають як активну дію, що полягає у «схиленні іншої особи до вчинення передбаченого КК України кримінального правопорушення чи схиленні її до поведінки, яка таким правопорушенням не визнається, шляхом пропозиції чи надання матеріальних та інших майнових вигод або позбавлення матеріальних витрат, або пропозиції, обіцянки чи наданні неправомірної вигоди з метою схилити іншу особу до протиправного використання наданих їй повноважень чи пов'язаних з ними можливостей або прийнятті пропозиції, обіцянки чи одержанні неправомірної вигоди, її проханні або вимаганні особою за протиправне використання своїх повноважень чи пов'язаних з ними можливостей» [2, с. 15]. Вчені зауважують, що активний та пасивний підкуп становлять одну двосторонню угоду купівлі-продажу спеціальних можливостей спеціального суб'єкта, у якій обидві сторони діють кримінально протиправно [3, с. 197].

Активний підкуп при вчиненні корупційних правопорушень охоплює три форми поведінки: пропозицію, обіцянку чи надання неправомірної вигоди певним особам. При цьому залежно від того, щодо якої особи суб'єкт правопорушення здійснює активний корупційний підкуп, законодавець диференціював і кримінальну відповідальність у різних статтях КК (частини 1, 2 ста-

тей 354, 368³, 368⁴, стаття 369, частина 1 статті 369² КК відповідно).

Разом із встановленням у кримінальному законодавстві заборонних норм за активний корупційний підкуп законодавець передбачив у ч. 5 ст. 354 КК заохочувальну норму за такі протиправні дії. Доречно зазначити, що встановлення у вітчизняному КК заохочувальної норми за активний корупційний підкуп загалом відповідає міжнародним стандартам протидії корупції. Зокрема, Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173) передбачає право Кожної Сторони вживати заходів, які можуть бути необхідними для забезпечення ефективного й належного захисту тих, хто повідомляє про кримінальні злочини, визначені у статтях 2-14 цієї Конвенції, або в інший спосіб співробітничав із органами слідства та переслідування (п. «а» ст. 22) [4]. Так само Конвенція ООН проти корупції передбачає, що кожна Держава-учасниця розглядає питання про те, щоб передбачити можливість, відповідно до основоположних принципів свого внутрішнього права, надання імунітету від кримінального переслідування особі, яка суттєвим чином співпрацює в розслідуванні або кримінальному переслідуванні у зв'язку з будь-яким злочином, визначеним цією Конвенцією (ч. 3 ст. 37) [5]. Своєю чергою Антикорупційна директива ЄС (P10_TA(2026)0094) також орієнтує Держави-члени на пом'якшення відповідальності правопорушникам, які надають компетентним органам інформацію, яку вони інакше не змогли б отримати, допомагаючи їм ідентифікувати або притягнути до відповідальності інших правопорушників, та правопорушникам, які надають

компетентним органам інформацію, яку вони інакше не змогли б отримати, допомагаючи їм знайти докази (пункти «а», «б» ст. 16) [6]. Дослідження вчених також доводять, що заохочувальні норми за активний корупційний підкуп передбачені в законодавстві багатьох зарубіжних держав [7, с. 138-147].

У кримінальному праві України звільнення від кримінальної відповідальності визначають як відмову держави від застосування щодо особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, установлених законом обмежень певних прав і свобод шляхом закриття кримінального провадження, яке здійснює суд у випадках, передбачених КК, у порядку, установленому КПК [8, с. 58; 9]. Як відомо, особа може бути звільнена від кримінальної відповідальності лише за наявності визначених у КК умов і підстав. Умовою звільнення особи від кримінальної відповідальності є вчинення нею певного кримінального правопорушення, незалежно від того, закінчено його чи ні, вчинене воно одноосібно чи у співучасті. Підставою може бути або певна поведінка особи після вчинення кримінального правопорушення, яку держава заохочує, або настання певної події (п. 1 постанови ПВС України «Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності» від 23 грудня 2005 р. № 12) [9].

За змістом ч. 5 ст. 354 КК умовою звільнення від кримінальної відповідальності за аналізовані дії є вчинення особою лише кримінальних правопорушень, передбачених статтями 354, 368³, 368⁴, 369, 369² КК, що виражаються у пропозиції, обіцянці або наданні неправомір-

ної вигоди. За змістом закону ці дії особа може вчинити як у відповідь на прохання відповідної особи надати неправомірну вигоди (чи її вимагання), так і з власної ініціативи.

На нашу думку, такий оновлений у 2015 р. підхід законодавця до визначення умови звільнення від кримінальної відповідальності створює неабияку основу для провокацій підкупу. Зокрема, особа, що здійснює активний корупційний підкуп може підбурити особу на прийняття пропозиції, обіцянки чи одержання неправомірної вигоди, і в подальшому щоб потім викрити таку особу, повідомити про це службових осіб. Нагадаємо, що попередня редакція ч. 5 ст. 354 КК обов'язковою умовою звільнення від кримінальної відповідальності за аналізовані дії визначала попереднє вчинення відповідною особою дій щодо вимагання у особи неправомірної вигоди. Така конструкція аналізованої умови, до речі, використано і в Антикорупційній директиві ЄС (P10_TA(2026)0094) (пункти «а», «б» ст. 16) [6], а також в проєкті нового Кримінального кодексу України (ч. 3 ст. 3.4.1) [10]. У зв'язку з цим досліджуючи умову звільнення від кримінальної відповідальності за ч. 5 ст. 354 КК суди мають, на нашу думку, переконатися у відсутності провокації підкупу (про ознаки цього явища нами буде зазначено нижче).

У ч. 5 ст. 354 КК не встановлено будь-яких застережень щодо впливу на можливість застосування цієї заохочувальної норми ступеня тяжкості кримінальних правопорушень, передбачених статтями 354, 368³, 368⁴, 369, 369² КК (як, наприклад, це зроблено в статтях 45-49 КК), стадій їх вчинення злочинів чи співучасті. Отже, за змістом закону та зазначе-

ного вище роз'яснення Пленуму Верховного Суду України таке звільнення можливе незалежно від того, чи утворюють відповідні діяння основні склади зазначених кримінальних правопорушень чи кваліфіковані або особливо кваліфіковані склади, чи є закінченими зазначені кримінальні правопорушення чи ні, вчинені вони одноособово чи у співучасті. У законі міститься лише одне застереження стосовно застосування ч. 5 ст. 354 КК – зазначене звільнення не застосовується у разі, якщо пропозиція, обіцянка чи надання неправомірної вигоди були вчинені по відношенню до осіб, визначених у ч. 4 ст. 18 КК.

Під час вирішення питання про звільнення від кримінальної відповідальності суд має переконатися, що діяння, передбачене частинами 1, 2 статей 354, 368³, 368⁴, стаття 369, частина 1 статті 369² КК, дійсно мало місце, що воно містить склад правопорушення і особа винна у його вчиненні (п. 2 постанови ПВС України «Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності» від 23 грудня 2005 р. № 12) [9]. Аналіз судової практики засвідчує, що при вчиненні активного корупційного підкупу суди переконуються в наявності події та складу правопорушення, а також винуватості особи на підставі дослідження, зокрема, відомостей, що викладені в клопотанні прокурора, письмових заяв осіб про вчинення активного корупційного підкупу, їх показань, протоколів за результатами проведення гласних та негласних слідчих (розшукових дій) за участю таких осіб. Водночас у разі, якщо з клопотання (переважно це стосується клопотань обвинувачених чи їх захисни-

ків) та поданих до нього матеріалів суд в підготовчому судовому засіданні не може без повного дослідження матеріалів кримінального провадження встановити, чи дійсно було вчинене активний корупційний підкуп собою та наявні підстави для застосування ч. 5 ст. 354 КК, суд відмовляє в задоволенні такого клопотання [11].

Звільнення від кримінальної відповідальності, передбачене ч. 5 ст. 354 КК, потрібно відмежовувати від випадків, коли відповідальність взагалі неможлива. До таких належать випадки: встановлення відсутності події кримінального правопорушення (п. 1 ч. 1 ст. 284 КПК) чи відсутності в діянні складу кримінального правопорушення (ч. 1 ст. 2 КК, п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК), а також не встановлення достатніх доказів для доведення винуватості особи в суді (ч. 2 ст. 2, п. 3 ч. 1 ст. 284 КПК). У цих випадках слідчий, прокурор має винести постанову про закриття кримінального провадження, а суд зобов'язаний ухвалити виправдувальний вирок.

Підставою звільнення від кримінальної відповідальності за активний корупційний підкуп на підставі ч. 5 ст. 354 КК є дійове каяття особи. Ця підстава може бути встановлена судом, якщо наявні дві її складові: 1) особа добровільно заявила про те, що сталося (вчинення протиправних дій), органу, службова особа якого згідно із законом наділена правом повідомляти про підозру (таке повідомлення має бути зроблене до отримання відповідним органом з інших джерел інформації про вчинення); 2) особа активно сприяла розкриттю злочину, вчиненого особою, яка одержала неправомірну вигоду

або прийняла її пропозицію чи обіцянку.

Важливо зазначити, що вирішуючи питання про застосування ч. 5 ст. 354 КК суд має встановити всі складові зазначеної підстави звільнення від кримінальної відповідальності. Вивчення судової практики дозволяє констатувати, що чимало суддів під час ухвалення рішення обмежуються лише простим цитуванням ч. 5 ст. 354 КК і не встановлюють у судовому рішенні, чи насправді особа поведилася після вчинення кримінального правопорушення так, як вимагає закон [12]. Трапляються також випадки, коли суди обмежуються встановленням лише наявності добровільної письмової заяви особи про те, що сталося, однак не встановлюють, чи насправді особа активно сприяла розкриттю злочину, вчиненого особою, яка одержала неправомірну вигоду або прийняла її пропозицію чи обіцянку [13]. Таке правозастосування, вважаємо, є неправильним застосуванням закону України про кримінальну відповідальність (ст. 413 КПК) і є підставою для скасування ухвали суду.

В аспекті встановлення першої складової підстави звільнення від кримінальної відповідальності за активний корупційний підкуп важливим є встановлення: справжньої добровільності повідомлення особи відповідного органу про те, що сталося; наявності повноважень органу, до якого особа звертається з таким повідомленням; часу такого повідомлення.

За змістом п. 21 постанови ПВС України «Про судову практику у справах про хабарництво» від 26 квітня 2002 р. № 5 *добровільною* вважається усна чи письмова заява (пові-

домлення) особи про пропозицію, обіцянку або надання неправомірної вигоди відповідному органу, зроблена з будь-яких мотивів, але не у зв'язку з тим, що про надання неправомірної вигоди стало відомо органам влади чи компетентним службовим особам [14].

Окремі юристи з посиланням на судову практику зазначають, що мотиви поведінки особи, яка повідомляє про вчинене, можуть бути різними і юридичного значення не мають (головне, щоб це не було пов'язано з викриттям особи) [7, с. 155]. Така позиція видається нам не коректною.

Дослідники корупції встановили, що мотивами, якими керується особа повідомляючи відповідні органи про активний корупційний підкуп можуть бути, зокрема, страх перед можливим розкриттям вчиненого кримінального правопорушення, моральні переживання особи, і навіть невчинення службовою особою тих дій, за які надавалася неправомірна вигода заявником [15, с. 50]. Такі мотиви заявника (за винятком останнього) дійсно не виключають добровільності його повідомлення. Водночас на практиці трапляються ситуації, коли заявник був примушений до такого повідомлення службовими особами внаслідок фізичного або психічного примусу. Зокрема, трапляються випадки, коли заявники були примушені до «зізнання у вчиненому злочині» внаслідок катування, шантажу чи навіть передачі їм матеріальних вигід за зроблене повідомлення та допомогу у викритті злочину [16, с. 143]. Варто погодитися з вченими, які наголошують, що у разі фізичного або психічного примусу добровільність повідомлення

заявника виключається [17, с. 116]. Правильно застосовують в аналізованому аспекті і окремі суди. Наприклад, Жашківський районний суд Черкаської області відмовляючи ухвалою від 04.12.2017 р. у задоволенні клопотання прокурора про звільнення ОСОБА_4 від кримінальної відповідальності на підставі ч. 5 ст. 354 КК, зокрема зазначив: той факт, що ОСОБА_4 не повідомляв про злочин, передбачений ч. 3 ст. 369 КК, доки він не був визнаний підозрюваним у кримінальному провадженні № 4217250000000026 від 01.03.2017 року за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 307 КК, ставить під сумнів добровільність його заяви про злочин [18].

Так само не може бути, вважаємо, визнаним добровільним повідомленням дії заявника, який до подачі відповідного офіційного повідомлення відповідному органу діючи під контролем службових осіб, підбурих певну особу на прийняття пропозиції, обіцянки чи одержання неправомірної вигоди, щоб потім викрити її (вчинив провокацію підкупу), а після отримання згоди особи на підкуп, в подальшому звернувся до відповідного органу з повідомленням про злочин. На ознаки провокації підкупу в аналізованому аспекті можуть зокрема, вказувати: залежність заявника від правоохоронних органів (перебування у статусі підозрюваного в інших провадженнях); не зайняття заявником видом діяльності, під час якої поставало питання про одержання неправомірної вигоди чи зайняття ним незаконною діяльністю, в межах якої ним надається неправомірна вигода особі; наявність прихованих мотивів заявника (боргові зобов'язання пе-

ред особою, щодо якої здійснюється підкуп або наявність конфліктних відносин між заявником та такою особою); залучення заявника до конфіденційного співробітництва до першої розмови чи зустрічі з відповідною особою [19, с. 57-58]. Вважаємо, що суд з метою об'єктивного дослідження матеріалів кримінального провадження має встановити відсутність таких обставин при дослідженні мотивів заявника.

Отже, мотиви поведінки особи, яка повідомила відповідному органу про активний корупційний підкуп, мають юридичне значення і повинні бути досліджені судом при вирішенні питання про застосування ч. 5 ст. 354 КК.

За змістом закону особа має звернутися з повідомленням про вчинену пропозицію, обіцянку або надання неправомірної вигоди до органу, службова особа якого згідно із законом наділена правом повідомляти про підозру.

Письмове повідомлення про підозру складається прокурором або слідчим за погодженням з прокурором (ч. 1 ст. 277 КПК) і вручається в день його складання слідчим або прокурором (ч. 1 ст. 278 КПК). Особливості повідомлення про підозру окремій категорії осіб визначені главою 37 КПК.

Досудове розслідування у справах про активний корупційний підкуп здійснюється з урахуванням правил про підслідність (ст. 216 КПК) відповідним слідчим підрозділом органів Національної поліції України, Бюро економічної безпеки, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, під юрисдикцією якого знаходиться місце вчинення криміналь-

ного правопорушення. Прокурор здійснює повноваження прокурора у кримінальному провадженні з його початку до завершення (ч. 2 ст. 37 КПК). Отже, за змістом закону, особа після активного корупційного підкупу повинна звернутися з добровільною заявою про те, що сталося, до одного з зазначених вище органів або до прокурора.

Ми погоджуємося з вченими, які вважають, що необізнаність заявника з правилами про підслідність не повинно впливати на встановлення судами наявності аналізованої підстави [7, с. 158]. У разі подання особою заяви про те, що сталося з порушенням правил про підслідність, всі спірні питання про розслідування мають вирішуватися не заявником, а слідчими підрозділами та прокурором з урахуванням положень ст. 218 КПК.

Доречно зазначити, що суди при застосуванні ч. 5 ст. 354 КК вважають допустимим звернення особи з добровільною заявою про те, що сталося не лише до слідчих підрозділів чи прокурора, а й до оперативних підрозділів [20; 21]. Таке правозастосування потребує коментування. З однієї сторони, оперативні підрозділи входять до структури зазначених вище органів, службові особи яких згідно із законом наділені правом повідомляти про підозру. Водночас з іншої сторони, оперативні підрозділи здійснюють свої повноваження в кримінальному провадженні лише за письмовим дорученням слідчого (детектива), дізнавача, прокурора (ст. 41 КПК) і не вправі приймати рішення про початок досудового розслідування (ст. 214 КПК). У зв'язку з цим з метою уникнення спірного правозастосування заявни-

кам варто звертатися з такими заявами краще до відповідного слідчого підрозділу або прокурору.

Особа, що претендує на звільнення від кримінальної відповідальності на підставі ч. 5 ст. 354 КК має звернутися до відповідного органу до отримання ним інформації про те, що сталося з інших джерел.

Визначений законодавством час для звернення особи до відповідних органів видається загалом обґрунтованим. Окремі вчені пропонують визначити у законодавстві таким часом інший момент – до повідомлення особі про підозру [3, с. 176]. Така пропозиція видається нам спірною, адже метою законодавчого заохочення поведінки особи, яка здійснила активний корупційний підкуп очевидно є вчасне виявлення та запобігання вчиненню відповідним суб'єктом певних корупційних діянь в інтересах хабародавця. У зв'язку з цим більш перспективним для можливого запозичення видається законодавчий досвід тих країн, в яких крайнім моментом звернення заявника визначено момент «до виконання чи невиконання в інтересах хабародавця певних дій» [7, с. 142].

Вивчення судових рішень показало, що іншими джерелами отримання відповідним органом інформації про те, що сталося, є, зокрема: повідомлення осіб щодо яких здійснювався активний корупційний підкуп; показання свідків події; протоколи за результатами проведення негласних слідчих (розшукових) дій у інших кримінальних провадженнях. У разі, якщо на момент подачі особою заяви про вчинений злочин відповідному органу з інших джерел інформації вже було відомо про вчинений особою злочин, суди здебіль-

шого ухвалюють рішення про відмову в задоволенні клопотання про звільнення заявника від кримінальної відповідальності на підставі ч. 5 ст. 354 КК.

Наприклад, відмовляючи у звільненні Особи 6 від кримінальної відповідальності на підставі ч. 5 ст. 354 КК Бахмацький районний суд Чернігівської області зокрема зазначив: Особа 6 є винуватою у пропозиції надати неправомірну вигоду співробітникам правоохоронного органу за не складання відносно нього протоколу про адміністративне правопорушення за ч. 1 ст. 130 КУпАП (ч. 1 ст. 369 КК). При цьому органу поліції стало відомо про дії Особи 6 не з її заяви, а з повідомлення співробітників правоохоронних органів, яким пропонувалася неправомірна вигода [22]. Інший приклад. Ужгородський міськрайонний суд Закарпатської області відмовляючи ухвалою від 05 червня 2025 р. в задоволенні клопотання прокурора про застосування щодо Особи 4 ч. 5 ст. 354 КК зазначив, що про вчинення Особою 4 злочину, передбаченого ч. 3 ст. 369 КК, стало відомо з протоколів за результатами проведених негласних слідчих дій, що були проведені 11.12.2023 р. та 08.03.2024 р. в іншому кримінальному провадженні. Разом з тим, із заявою про вчинені кримінальні правопорушення ОСОБА_4 звернувся тільки 18.04.2024 р. [23].

Досліджуючи другу складову підстави звільнення від кримінальної відповідальності за активний корупційний підкуп суд має встановити, що заявник активно сприяв розкриттю злочину, вчиненого особою, яка одержала неправомірну вигоду або прийняла її пропозицію чи обіцянку.

Загалом під активним сприянням розкриттю злочину, вчиненого особою, яка одержала неправомірну вигоду або прийняла її пропозицію чи обіцянку, слід розуміти надання особою органу досудового розслідування чи прокурору будь-якої допомоги в установленні невідомих їм обставин справи (п. 3 постанови ПВС України «Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності» від 23 грудня 2005 р. № 12) [9]. Касаційний кримінальний суд Верховного Суду акцентує увагу на тому, що така допомога може полягати у наданні показань щодо власної протиправної діяльності чи діяльності інших осіб, викритті інших співучасників, наданні допомоги в їх затриманні, видачі знарядь і засобів вчинення злочину, майна, здобутого злочинним шляхом [24]. Активне сприяння розкриттю злочину має бути активним, ініціативним та підтвердженим доказами. Визнання особою лише своєї вини та вже відомих обставин і фактів, встановлених органом досудового розслідування з інших процесуальних джерел, не свідчить про активне сприяння розкриттю злочину [25]. Схожим чином аналізоване поняття визначено і в проєкті нового Кримінального кодексу України: сприяння розкриттю чи розслідуванню кримінального правопорушення, викриттю особи, яка його вчинила, – дії особи, спрямовані на надання добровільної допомоги органу досудового розслідування, прокурору, суду у всебічному, повному і неупередженому встановленні всіх обставин кримінального правопорушення шляхом повідомлення всієї відомої такій особі інформації про обставини

його вчинення та повного сприяння отриманню доказів у кримінальному провадженні (п. 61 статті 1.1.1) [10].

Вивчення судової практики доводить, що активним сприянням розкриттю корупційного підкупу суди, зокрема, визнають: надання органу досудового розслідування інформації щодо предмету неправомірної вигоди, часу, місця, способу, періодичності її надання відповідній особі; участь особи в якості викривача у гласних та негласних слідчих (розшукових) діях, спрямованих на викриття особи, яка одержала неправомірну вигоду або прийняла її пропозицію чи обіцянку; присутність під час судового розгляду і надання показань в якості свідка. Доказами активного сприяння розкриттю аналізованих злочинів у зв'язку з цим часто є матеріали з виділених кримінальних проваджень у справах про одержання неправомірної вигоди або прийняття її пропозиції чи обіцянки.

Як і повідомлення про власний злочин, активне сприяння розкриттю злочину, вчиненого іншою особою, має бути добровільним. Показовою в аналізованому аспекті є ухвала Бердичівського міськрайонного суду Житомирської області від 26.12.2024 р. у справі № 274/9136/23 щодо ОСОБА_5, підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 369 КК. У цій справі прокурор звернувся до суду з клопотанням про звільнення ОСОБА_5 від кримінальної відповідальності за ч. 3 ст. 369 КК на підставі ч. 5 ст. 354 КК. Однак в судовому засіданні ОСОБА_5 заперечила проти закриття кримінального провадження щодо неї на підставі ч. 5 ст. 354 КК, заявивши, що давала показання органу досудового розслідування під

тиском. З урахуванням наведеного, суд відмовив в задоволенні клопотання прокурора про звільнення підозрюваної ОСОБА_5 від кримінальної відповідальності за ч. 3 ст. 369 КК України [26].

Очевидно, що активне сприяння розкриттю корупційного підкупу потрібно відрізняти від вчинення особою провокації злочину. Про провокативні дії заявника при розслідуванні одержання неправомірної вигоди можуть, зокрема, свідчити: прояв активної ініціативи у першому та подальших контактах з відповідною особою; наполегливе звернення заявника до відповідної особи з приводу можливості вирішення його проблеми в незаконний спосіб; визначення заявником предмету неправомірної вигоди, умов (часу, місця, способу) її надання, а також осіб, через яких вона буде передаватися; поновлення пропозицій в одержанні неправомірної вигоди, незважаючи на попередню відмову відповідної особи її отримати; використання спеціальних мовних прийомів, спрямованих на підбурювання особи до одержання неправомірної вигоди [19, с. 58-60].

В аспекті аналізованого варта уваги також проблема дотримання при вирішенні судами відповідних клопотань прокурорів принципу презумпції невинуватості інших осіб. Варто наголосити, що сторона кримінального провадження у клопотанні про застосування ч. 5 ст. 354 КК, а суд у своїй ухвалі не повинні констатувати вчинення відповідного злочину особою, яка одержала неправомірну вигоду або прийняла її пропозицію чи обіцянку. Адже у тих випадках, коли у клопотаннях прокурора містяться твердження про винуватість осіб, які прийняли про-

позицію, обіцянку чи одержали неправомірну вигоду, суди, вважаючи, що при розгляді таких клопотань порушуються питання щодо прав та свобод особи, яка не є учасником судового розгляду, відмовляють в їх задоволенні [27].

Своєю чергою у разі, якщо суди у своїх рішеннях про звільнення особи від кримінальної відповідальності на підставі ч. 5 ст. 354 КПК, встановлюючи фактичні обставини кримінального провадження щодо тих осіб, які зробили пропозицію, обіцянку або надали неправомірну вигоду, констатують винуватість осіб, які прийняли пропозицію, обіцянку чи одержали неправомірну вигоду (фактично створюють преюдицію винуватості таких осіб, без ухвалення відповідного обвинувального вироку), це є підставою для скасування таких рішень [28; 29] або їх зміни [30]. У зв'язку з цим вчені рекомендують в ухвалах суду про закриття кримінального провадження на підставі ч. 5 ст. 354 КК уникати вказівки на такі ознаки, що з високою ймовірністю дають можливість ідентифікувати особу вигодоодержувача, як-то її прізвище, ім'я, по-батькові, точна посада [7, с. 171].

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити такі ви-

сновки. Встановлення вітчизняним законодавцем можливості звільнення особи від кримінальної відповідальності за активний корупційний підкуп у зв'язку з її дійовим каяттям відповідає міжнародній практиці протидії корупції. На таке звільнення заслуговує особа, яка після вчинення діяння, передбаченого частинами 1, 2 статей 354, 368³, 368⁴, статтею 369, частиною 1 статті 369² КК, дійсно добровільно звернулася з повідомленням про те, що сталося, до органів Національної поліції України, Бюро економічної безпеки, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України чи прокурора, яким не було відомо з інших джерел про корупційний підкуп. Після такого повідомлення особа має добровільно, активно та ініціативно сприяти розкриттю злочину, вчиненого особою, яка одержала неправомірну вигоду або прийняла її пропозицію чи обіцянку. Дійове каяття особи має бути підтверджено доказами. При вирішенні питання про звільнення особи від кримінальної відповідальності на підставі ч. 5 ст. 354 КК суд має встановити як зазначену умову, так і всі складові аналізованої підстави звільнення від кримінальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України № 1698-VII від 14.10.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#n331> (дата звернення: 02.05.2026).
2. Комар В. В. Поняття та види підкупу за кримінальним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.08. Одеса, 2020. 20 с.
3. Чернега Ю.О. Відповідальність за підкуп за кримінальним правом України : дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.08. Львів, 2019. 223 с.
4. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text (дата звернення: 02.05.2026).

5. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text (дата звернення: 02.05.2026).
6. Directive of the European Parliament and of the Council on combating corruption. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2026-0094_EN.html#title1 (дата звернення: 02.05.2026).
7. Білоконь О. Г. Кримінально-правова протидія підкупу в Україні : дис. ... докт. філософії. 081 - Право. Київ, 2023. 241 с.
8. Баулін Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності. Київ, 2004. 296 с.
9. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності» від 23 грудня 2005 р. № 12. *Практика застосування Верховним Судом України положень Загальної частини Кримінального кодексу України* / [уклад. О. П. Горох] ; за заг. ред. А. А. Музики. Київ : ЦУЛ, 2017. 524 с.
10. Проект нового Кримінального кодексу України (контрольний текст станом на 01.05.2026 р.). URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code> (дата звернення: 02.05.2026).
11. Ухвала Вінницького міського суду Вінницької області від 24.01.2019 р. у справі №127/22060/18 (провадження №127/22060/18). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79460753> (дата звернення: 02.05.2026).
12. Ухвала Южного міського суду Одеської області від 19.08.2024 р. у справі № 519/468/24 (провадження № 1-кп/519/58/24). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121076627> (дата звернення: 04.05.2026).
13. Ухвала Салтівського районного суду м. Харкова від 14.10.2025 р. у справі № 643/10459/24 (провадження № 1-кп/643/390/25). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130993428> (дата звернення: 04.05.2026).
14. Постанова ПВС України «Про судову практику у справах про хабарництво» від 26 квітня 2002 р. № 5. *Практика застосування Верховним Судом України положень Особливої частини Кримінального кодексу України* [уклад. О. П. Горох]; За заг. ред. А. А. Музики. Київ: ЦУЛ, 2017. 915 с.
15. Мельник М. І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії): Монографія. Київ: Юридична думка, 2004. 400 с.
16. Король В. В., Верстлер М. В. Зізнання особи у вчиненні кримінального правопорушення та його правові наслідки у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2016. Серія ПРАВО. Випуск 36. Том 2. С. 141–146.
17. Житний О. О. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дієвим каяттям : монографія. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. 152 с.
18. Ухвала Жашківського районного суду Черкаської області від 04.12.2017 р. у справі № 693/921/17 (провадження № 1-кп/693/91/17). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/70808083> (дата звернення: 04.05.2026).
19. Горох О. П. Викривач vs провокатор (справи про одержання неправомірної вигоди службовою особою). *Правосуддя в Україні під час війни: проблеми розгляду корупційних та воєнних злочинів : матеріали VI Київського полілогу* (м. Київ, 1 груд. 2023 р.) / упоряд. З. А. Загинеї-Заболотенко. Київ, 2024. С. 55–60.
20. Ухвала Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області від 26.06.2025 р. у справі № 308/2030/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128474201> (дата звернення: 04.05.2026).
21. Ухвала Богунського районного суду м. Житомира від 30.12.2025 р. у справі №295/18396/25 (провадження 1-кп/295/1252/25). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133026255> (дата звернення: 04.05.2026).

22. Ухвала колегії суддів судової палати у кримінальних справах Чернігівського апеляційного суду від 22.11.2021 р. у справі № 728/346/21 (провадження № 11-кп/4823/685/21). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101265881> (дата звернення: 04.05.2026).

23. Ухвала Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області від 05.06.2025 р. у справі № 308/2028/25 (провадження 1-кп/308/345/25). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128050353> (дата звернення: 04.05.2026).

24. Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 07.04.2021 р. у справі № 263/15605/17 (провадження № 51-4234км20). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96208170> (дата звернення: 04.05.2026).

25. Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 15.11.2023 р. у справі № 608/67/23 (провадження № 51-4216км23). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114994301> (дата звернення: 04.05.2026).

26. Ухвала Бердичівського міськрайонного суду Житомирської області від 26.12.2024 р. у справі № 274/9136/23 (провадження №1-кп/0274/890/24). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124139498> (дата звернення: 04.05.2026).

27. Ухвала Костянтинівського міськрайонного суду Донецької області від 17.02.2020 р. у справі № 233/4891/16-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87629285> (дата звернення: 04.05.2026).

28. Ухвала Дніпровського апеляційного суду від 17.01.2020 р. у справі № 199/6365/18 (провадження № 11-кп/803/89/20). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87076729> (дата звернення: 04.05.2026).

29. Ухвала Житомирського апеляційного суду від 01.10.2024 р. у справі №274/9136/23 (провадження №11-кп/4805/406/24). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122274723> (дата звернення: 04.05.2026).

30. Ухвала колегії суддів судової палати в кримінальних справах апеляційного суду Черкаської області від 18.06.2018 р. у справі № 701/901/17-к (провадження № 11-кп/793/170/18). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74923627> (дата звернення: 04.05.2026).

References

1. Pro Natsionalne antykoruptsiine biuro Ukrainy [On the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine]: Zakon Ukrainy № 1698-VII vid 14.10.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#n33>

2. Komar, V. V. (2020). Poniattia ta vydy pidkupu za kryminalnym zakonodavstvom Ukrainy [The concept and types of bribery under the criminal law of Ukraine]. Avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. 12.00.08/ Natsion. un-t «Odeska yurydychna akademiia», Odesa.

3. Cherneha, Yu. O. (2019). Vidpovidalnist za pidkup za kryminalnym pravom Ukrainy [Responsibility for bribery under the criminal law of Ukraine]. Dys. ... kand. yuryd. nauk. 12.00.08/ Lviv. derzh. un-t vnutr. sprav MVS Ukrainy, Lviv.

4. Kryminalna konventsiiia pro borotbu z koruptsiieiu (ETS 173) [Criminal Convention on Combating Corruption]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text

5. Konventsiiia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii proty koruptsii [United Nations Convention against Corruption]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text

6. Directive of the European Parliament and of the Council on combating corruption. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2026-0094_EN.html#title1

7. Bilokon, O. H. (2023). Kryminalno-pravova protydiia pidkupu v Ukraini [Criminal and legal counteraction to bribery in Ukraine]. Dys. ... dokt. filosofii. Inst-t derzh. i prava im. V.M. Koretskoho NAN Ukrainy. Kyiv.
8. Baulin, Yu., V. (2024). Zvlnennia vid kryminalnoi vidpovidalnosti [Release from Criminal Liability]. Kyiv.
9. Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy «Pro praktyku zastosuvannia sudamy Ukrainy zakonodavstva pro zvlnennia osoby vid kryminalnoi vidpovidalnosti» vid 23 hrudnia 2005 r. № 12 [Resolution of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine “On the Practice of Application by the Courts of Ukraine of Legislation on Exemption of a Person from Criminal Liability” dated December 23, 2005 No. 12]. Praktyka zastosuvannia Verkhovnym Sudom Ukrainy polozhen Zahalnoi chastyny Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Practice of Application by the Supreme Court of Ukraine of the Provisions of the General Part of the Criminal Code of Ukraine] / [uklad. O. P. Horokh] ; za zah. red. A. A. Muzyky. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury, 2017.
10. Proiekt novoho Kryminalnoho kodeksu Ukrainy (kontrolnyi tekst stanom na 01.05.2026) [Draft of the New Criminal Code of Ukraine (control text as of 01.05.2026)]. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code>
11. Ukhvala Vinnytskoho miskoho sudu Vinnytskoi oblasti vid 24.01.2019 r. u spravi №127/22060/18 (provadzhennia №127/22060/18) [Resolution of the Vinnytsia City Court of Vinnytsia Region dated 01/24/2019 in case No. 127/22060/18 (proceedings No. 127/22060/18)]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79460753>
12. Ukhvala Yuzhnoho miskoho sudu Odeskoi oblasti vid 19.08.2024 r. u spravi № 519/468/24 (provadzhennia № 1-kp/519/58/24) [Resolution of the Southern City Court of Odessa Region dated 08/19/2024 in case No. 519/468/24 (proceedings No. 1-kp/519/58/24)]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121076627>
13. Ukhvala Saltivskoho raionnoho sudu m. Kharkova vid 14.10.2025 r. u spravi № 643/10459/24 (provadzhennia № 1-kp/643/390/25) [Resolution of the Saltivskiy District Court of Kharkiv dated 14.10.2025 in case No. 643/10459/24 (proceedings No. 1-kp/643/390/25)]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130993428>
14. Postanova PVS Ukrainy «Pro sudovu praktyku u spravakh pro khabarnytstvo» vid 26 kvitnia 2002 r. № 5 [Resolution of the Supreme Court of Ukraine “On Judicial Practice in Bribery Cases” dated April 26, 2002 No. 5]. Praktyka zastosuvannia Verkhovnym Sudom Ukrainy polozhen Osoblyvoi chastyny Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Practice of Application by the Supreme Court of Ukraine of the Provisions of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine] [uklad. O. P. Horokh]; Za zah. red. A. A. Muzyky. Kyiv: «Tsentr uchbovoi literatury», 2017.
15. Melnyk, M. I. (2004). Koruptsiia – koroziiia vlady (sotsialna sutnist, tendentsii ta naslidky, zakhody protydii) [Corruption - the corrosion of power (social essence, trends and consequences, countermeasures)]: Monohrafiia. Kyiv: Yurydychna dumka.
16. Korol, V. V., Verstler, M. V. (2016). Ziznannia osoby u vchyneni kryminalnoho pravoporushennia ta yoho pravovi naslidky u kryminalnomu provadzhenni [Confession of a person to committing a criminal offense and its legal consequences in criminal proceedings]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu* [Scientific Bulletin of the Uzhgorod National University]. Serii PRAVO. Vypusk 36. Tom 2, 141–146.
17. Zhytnyi, O. O. (2004). Zvlnennia vid kryminalnoi vidpovidalnosti u zviazku z diiovym kaiattiam [Release from criminal liability in connection with effective remorse]: Monohrafiia. Kharkiv: Vyd-vo Nats. un-tu vnutr. sprav.
18. Ukhvala Zhashkivskoho raionnoho sudu Cherkaskoi oblasti vid 04.12.2017 r. u spravi № 693/921/17 (provadzhennia № 1-kp/693/91/17) [Resolution of the Zhashkivskiy District Court of Cherkasy Region dated 04.12.2017 in case No. 693/921/17 (proceedings No. 1-kp/693/91/17)]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/70808083>

19. Horokh, O. P. (2024) Vykryvach vs provokator (spravy pro oderzhannia nepravomirnoi vyhody sluzhbovuiu osoboiu) [Whistleblower vs provocateur (cases of receiving illegal benefit by an official)]. *Pravosuddia v Ukraini pid chas viiny: problemy rozghliadu koruptsiinykh ta voiennykh zlochyniv* [Justice in Ukraine during the war: problems of considering corruption and war crimes] [Tekst]: materialy VI Kyivskoho polilohu (m. Kyiv, 1 hrud. 2023 r.) / uporiad. Z. A. Zahynei-Zabolotenko. Kyiv, 55-60.

20. Ukhvala Uzhhorodskoho miskraionnoho sudu Zakarpatskoi oblasti vid 26.06.2025 r. u spravi № 308/2030/25 [Resolution of the Uzhhorod City District Court of the Transcarpathian region dated 06/26/2025 in case No. 308/2030/25]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128474201>

21. Ukhvala Bohunskoho raionnoho sudu m. Zhytomyra vid 30.12.2025 r. u spravi №295/18396/25 (provadzhennia 1-kp/295/1252/25) [Resolution of the Bohunsky District Court of the city of Zhytomyr dated 12/30/2025 in case No. 295/18396/25 (proceedings 1-кп/295/1252/25)]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133026255>

22. Ukhvala kolehii suddiv sudovoi palaty u kryminalnykh spravakh Chernihivskoho apeliatsiinoho sudu vid 22.11.2021 r. u spravi № 728/346/21 (provadzhennia № 11-kp/4823/685/21) [Resolution of the panel of judges of the criminal chamber of the Chernihiv Court of Appeal dated 11/22/2021 in case No. 728/346/21 (proceedings No. 11-кп/4823/685/21)]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101265881>

23. Ukhvala Uzhhorodskoho miskraionnoho sudu Zakarpatskoi oblasti vid 05.06.2025 r. u spravi № 308/2028/25 (provadzhennia 1-kp/308/345/25) [Resolution of the Uzhhorod City District Court of the Transcarpathian region dated 06/05/2025 in case No. 308/2028/25 (proceedings 1-кп/308/345/25)]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128050353>

24. Postanova kolehii suddiv Tretoi sudovoi palaty KKS VS vid 07.04.2021 r. u spravi № 263/15605/17 (provadzhennia № 51-4234km20) [Resolution of the panel of judges of the Third Judicial Chamber of the Supreme Court of Justice of the Republic of Ukraine dated 04/07/2021 in case No. 263/15605/17]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96208170>

25. Postanova kolehii suddiv Tretoi sudovoi palaty KKS VS vid 15.11.2023 r. u spravi № 608/67/23 (provadzhennia № 51-4216km23) [Resolution of the panel of judges of the Third Judicial Chamber of the Supreme Court of Ukraine dated 15.11.2023 in case No. 608/67/23 (proceedings No. 51-4216km23)]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114994301>

26. Ukhvala Berdychivskoho miskraionnoho sudu Zhytomyrskoi oblasti vid 26.12.2024 r. u spravi № 274/9136/23 (provadzhennia №1-kp/0274/890/24) [Resolution of the Berdychiv City District Court of Zhytomyr Region dated 26.12.2024 in case No. 274/9136/23 (proceedings No. 1-кп/0274/890/24)]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124139498>

27. Ukhvala Kostiantynivskoho miskraionnoho sudu Donetskoi oblasti vid 17.02.2020 r. u spravi № 233/4891/16-k [Resolution of the Kostyantynivskyi City District Court of Donetsk Region dated 02/17/2020 in case No. 233/4891/16-к]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87629285>

28. Ukhvala Dniprovskoho apeliatsiinoho sudu vid 17.01.2020 r. u spravi № 199/6365/18 (provadzhennia № 11-kp/803/89/20) [Resolution of the Dnipro Court of Appeal dated 01/17/2020 in case No. 199/6365/18 (proceedings No. 11-кп/803/89/20)]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87076729>

29. Ukhvala Zhytomyrskoho apeliatsiinoho sudu vid 01.10.2024 r. u spravi №274/9136/23 (provadzhennia №11-kp/4805/406/24) [Resolution of the Zhytomyr Court of Appeal dated 01.10.2024 in case No. 274/9136/23 (proceedings No. 11-кп/4805/406/24)]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122274723>

30. Ukhvala kolehii suddiv sudovoi palaty v kryminalnykh spravakh apeliatsiinoho sudu Cherkaskoi oblasti vid 18.06.2018 r. u spravi № 701/901/17-k (provadzhennia № 11-kp/793/170/18) [Resolution of the panel of judges of the criminal chamber of the Cherkasy region court of appeal dated 18.06.2018 in case No. 701/901/17-к (proceedings No. 11-кп/793/170/18).]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74923627>

Gorokh O. P., Doctor of Law, Associate Professor, Advocate, Associate Professor of the Department of Criminal and Criminal Procedural Law of National University of Kyiv-Mohyla Academy

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9050-4581>

Release from Criminal Liability for Active Corruption Bribery Due to Active Remorse

The article, based on an analysis of legislation, provisions of doctrine and judicial practice, highlights the problems of release from criminal liability for active corruption bribery due to active remorse (Part 5 of Article 354 of the Criminal Code of Ukraine).

It is found that the establishment by the domestic legislator of the possibility of release a person from criminal liability for active corruption bribery due to active remorse corresponds to the international practice of combating corruption. The condition and components of the grounds for release from criminal liability under Part 5 of Article 354 of the Criminal Code are studied. Attention is focused on the unacceptability of the formal approach of the courts in establishing the composition of the analyzed type of release from criminal liability.

It is proved that the courts should carefully investigate whether a person has indeed willingly, without coercion, reported what happened to the relevant government agency. The situations in which the voluntariness of such a report by a person is excluded are analyzed. The importance of the courts' investigation of the issue of the time of a person's voluntary report of active corrupt bribery is emphasized. The article presents practical situations when the knowledge of the relevant authorities about active corruption bribery from other sources makes it impossible to apply Part 5 of Article 354 of the Criminal Code. It analyzes what actions of a person indicate his voluntary, active and proactive assistance in the disclosure of a crime committed by a person who received an illegal benefit.

In the aspect of the analyzed problem, signs are given that may indicate provocation of bribery. It is substantiated that in the event of the applicant committing a provocation of bribery under the control of officials, the statement of the voluntariness of his appeal to the relevant authorities and his active assistance in the disclosure of a crime committed by a person who received an illegal benefit is excluded.

Ways of solving the identified law enforcement problems of applying release from criminal liability for active corruption bribery due to active remorse are proposed.

Keywords: *active corrupt bribery; release from criminal liability; release from criminal liability for bribery; release from criminal liability for active corruption bribery due to active remorse; provocation of bribery.*

Цитування за ДСТУ 8302:2015: Горох О. П. Звільнення від кримінальної відповідальності за активний корупційний підкуп у зв'язку з дійовим каяттям. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2026. № 2(36). С. 201-217. DOI: <https://doi.org/10.34015/2523-4552.2026.2.18>.

Citation APA: Gorokh, O. P. (2026). Zvlnennia vid kryminalnoi vidpovidalnosti za aktyvnyi koruptsiinyi pidkup u zviazku z diiovym kaiattiam [Release from criminal liability for active corruption bribery due to active remorse]. *Bulletin of the Penitentiary association of Ukraine*, 2(36), 201-217. <https://doi.org/10.34015/2523-4552.2026.2.18>

Внесок автора. Автор самостійно здійснив концептуалізацію дослідження, аналіз джерел, підготовку тексту статті та формулювання висновків. Автор ознайомився з остаточною версією рукопису, схвалив її та погодився з поданням статті до публікації.

Академічна доброчесність. Автор підтверджує оригінальність, точність і достовірність тексту статті та наведених у ній результатів, а також дотримання принципів академічної доброчесності.

Використання інструментів штучного інтелекту. Автор засвідчує, що під час підготовки цієї статті інструменти штучного інтелекту не використовувалися.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє про відсутність реального чи потенційного конфлікту інтересів.

Фінансування. Дослідження виконано в межах наукової діяльності авторів у відповідних установах і не мало окремого зовнішнього фінансування.

Author Contribution. The author independently conceptualized the study, analyzed the sources, prepared the text of the article, and formulated the conclusions. The author reviewed the final version of the manuscript, approved it, and agreed to submit the article for publication.

Academic Integrity Statement. The author confirms the originality, accuracy, and reliability of the text of the article and the results presented therein, as well as compliance with the principles of academic integrity.

Use of Artificial Intelligence Tools. The author certifies that no artificial intelligence tools were used in the preparation of this article.

Conflict of Interest. The author declares that there is no actual or potential conflict of interest.

Funding. The research was conducted within the framework of the author's academic activities at the relevant institutions and did not receive special external funding.

Надійшла: 07.05.2026

Прийнята до друку: 20.05.2026

Опублікована: 31.05.2026

Received: 07 May 2026

Accepted for publication: 20 May 2026

Published: 31 May 2026